

האם המלצות ועדת הריכוזיות יובילו לסחטנות?

« אחת מהמלצות הביניים של הוועדה לבחינת הריכוזיות, היא להעניק כוח נוסף לבעלי מניות מיעוט באמצעות אישור עסקות מרכזיות של חברות על ידם, גם כאלה שאינן עם בעלי השליטה. בדרך זו הוועדה מבקשת לצמצם את יכור לתם של בעלי שליטה לנצל את הפלטפורמה התאגידית לצורך קידום אינטרסים רויים. ואולם קיים חשש שחזיק מוגום של בעלי מניות המייעוט יביא לסחטנות של בעלי שליטה. כמו כן, קו הגבול בין ריסון מידתי של בעלי שליטה לבין ריקון שליטתם מתוכנן ממש הוא דק מאוד. דוגמה לטענה בדבר סחטנות בירי בעל מניות מיעוט התעוררה באחרונה ברצונם של בעלי השליטה בחברה הקבלנית ב. יאיר לאשר להם הסכם ניהול. בעל מניות מיעוט התנגד לאישור הסכמי הניהול כאשר, לטענת החברה, הסיבות להתנגדות נבעו מרדישות כלפי החברה שלא נענו. משכך, לטענת החברה, אין להתחשב בהצבעת אותו בעל מניות מיעוט במניין בעלי המניות הנעדרים עניין אישי, ואשר הסכמתם נדרשת לאישור הסכם ניהול עם בעלי שליטה. על אף טענת הסחטנות, בית המשפט המחוזי בירושלים נמנע מלדרוך בגוף הטענה וממילא מלאסור על אותו בעל מניות מיעוט מלהצביע,

ובמקום זאת השאיר פתח לחברה ובעלי השליטה לפנות, לאחר ההצבעה, לערכאות משפטיות כדי שתיפסל הצבעתו של בעל מניות סחטן. **תופעת הסחטנות עשויה להחמיר לאור המלצות הוועדה להרחיב את הנושאים שייצרכו אישור בקרב בעלי מניות המיעוט. החשש הממשי הוא שתפקודן התקין של חברות ייפגע, וככך גם ייגרם נזק לבעלי המניות, לרבות הציבור.**

בכלכלה המודרנית של היום חברות חייבות לקבל החלטות במהירות. ואולם כפי שקרה בעניין ב. יאיר, חברות ובעלי שליטה עשויים למצוא עצמם בבתי משפט בניסיון לפסול הצבעות של בעלי מניות סחטניים שסיקלו מהלכים עסקיים לגיטימיים. מעבר לעלויות משמעותיות, הבעיה המרכזית היא שעד שית המשפט יכריע, ייתכן שלחברה כבר ייגרם נזק בלתי הפיך. זו מהטענות המרכזיות שהעלתה חברת ב. יאיר בערעורה לבית המשפט העליון, שיידרש להכריע עבור חברות ציבוריות במשק. מתוך רצון להדוף תופעות רחבות של סחטנות וכדי להרתיע, ייתכן שבעלי שליטה יזמו תביעות פיצויים נגד בעלי מניות מיעוט מתנגדים. הבעיה היא שבעלי מניות מיעוט סרבנים,

ולאו דווקא סחטנים, עשויים למצוא את עצמם נתבעים, שלא בצדק, בטענה שלחברה נגרמו נזקים משמעותיים בעקבות טרפוד מהלכים מסחריים ראויים. גם אם אותם בעלי מניות מיעוט יזכו בסופו של הליך בהוצאות משפט, עצם ההכרה בהליך שיפוטי על בעלי מניות המיעוט עשויה לגרום להימנעותם בהצבעות באסיפה הכללית.

אם חשש זה ימומש, מה הוא ילו צדיקים (ועדת הריכוזיות) בתקנתם? כפי שאבחנו נשיא העליון לשעבר, אהרן ברק: "כוח ללא אחריות משול להפקרות". לכן, ראוי כי ועדת הריכוזיות תציע במסגרת מסקנותיה הסופיות נוסחה שתרתיע בעלי מניות מיעוט מניצול כוחם לרעה, תוך מתן הגנה לבעלי מניות מיעוט מפני תביעות סרק של החברה ובעלי השליטה שתכליתן לרצות התנגדות עניינית.

אפשרות אחת היא קביעת החזר הוצאות משפט ריאליות, וייתכן אף הטלת פיצויים עונשניים, במקרה של תביעות סרק מצד בעלי שליטה. בדרך זו ניתן יהיה לתבוע בעלי מיעוט, אך התובע ישקול היטב אם קיימת עילה שבגינה ראוי לתבוע.

הכותבים הם עורכי דין במחלקה המסחרית של משרד ש. פרידמן ושות'